

Савчук Вікторія

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник, д.н.держ.упр., доц. Толуб'як В.С.)

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ ДІЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Процес децентралізації має супроводжуватися посиленням спроможності територіальних громад через укрупнення адміністративно-територіальних одиниць. Фінансова децентралізація передбачає наявність власних фінансових та матеріальних засобів і означає здійснення правомочностей щодо володіння, користування і розпорядження фінансовими ресурсами, які перебувають у власності громад. Визнаним методологічним інструментом підсилення спроможності є проектний підхід. Саме проектний підхід у реалізації стратегічних пріоритетів місцевого розвитку сприяє підвищенню ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, а саме: формуванню більш гнучкої організаційної структури управління, що здатна своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Сьогодні моніторинг та оцінювання використовують для визначення результативності й ефективності стратегій, програм і проектів, ініціаторами й учасниками яких є органи державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів. У країнах, де поширеним є проектний підхід до регіонального та місцевого розвитку, оприлюднюють звіти про результати виконання стратегій, програм і проектів і мають за мету продемонструвати рівень їх ефективності та відповідності потребам громади [2]. Це дає змогу керівникам своєчасно й адекватно реагувати задля коригування як самих стратегій, програм та проектів, так і відповідної державної та регіональної політики. Водночас оприлюднення даних моніторингу й особливо оцінювання стратегій, програм і проектів сприяє формуванню «зворотної реакції» стейкхолдерів, які мають змогу висловити власну позицію щодо результативності програмової діяльності урядових структур різних рівнів.

Окремі проекти чи програми, що складаються з проектів, самотійно не можуть вирішити велику проблему, проте разом з реалізацією інших програм у довгостроковій перспективі можуть суттєво впливати на поліпшення ситуації і сприяти розв'язанню проблеми. Результати мають відбивати реальні зміни, які можна описати чи виміряти і які пов'язані з програмою та проектами, здійсненими в рамках її реалізації. Зазвичай довготермінових результатів досягають на рівні окремої громади чи регіону (наприклад, сталий розвиток міста чи регіону).

Для розробки системи програмного моніторингу й оцінювання, на думку

міжнародних експертів, необхідно витратити до 5 % бюджету регіональної чи місцевої програми [1]. Рекомендовано також призначити спеціаліста, а для великих програм – групу спеціалістів, які будуть займатися виключно моніторингом і оцінюванням. Такі спеціалісти або групи повинні відповідати за всю діяльність у сфері моніторингу та оцінювання: належне збирання, аналізування, використання та оприлюднення даних; підтримання інформаційної системи управління моніторингом та оцінюванням і відповідних баз даних із використанням спеціалізованої реєстраційної інформаційної системи; підготовка звітів.

Щоб забезпечити використання коштів на підтримку функціонування великої кількості різних систем, важливо розробити єдину регіональну систему моніторингу та оцінювання програм та проектів, включно із засобами, процедурами та підготовкою відповідного персоналу. Первинні інвестиції згодом будуть розглядатися у світлі дедалі більшої сумарної користі від зібраних та проаналізованих даних. Формування системи розвинення компетентності практиків місцевого самоврядування із використанням потенціалу спільнот практики [3].

Отже, використання проектного підходів щодо підсилення спроможності територіальних громад дозволить забезпечити управління такими основними ризиками децентралізації: ризик виокремлення часткових цілей, що не відповідають (чи можуть суперечити) стратегічним пріоритетам розвитку територіальної громади; загроза цілісності реалізації державної регіональної політики у відповідних сферах; імовірність дезінтеграції діяльності органів публічного управління щодо надання публічних послуг та прийняття управлінських рішень на відповідній території; ускладнення координації, труднощі узгодження цілей; зростання ризиків із впливу на прийняття рішень неналежної компетентності посадових осіб. Тому саме використання проектного підходу сприятиме активізації процесів реального перерозподілу повноважень з центру на місцевий рівень із одночасним підсиленням спроможності територіальних громад.

Використані джерела

1. Моніторинг та оцінка програм і проектів: практ. посіб. / Морозова О., Варецька О., Джонс Д. та ін. – К. : Оранта, 2008. – 144 с
2. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку / Лендбель М., Винницький Б., Ратейчак Ю. та ін. ; за ред. Санжаровського І., Полянського Ю. – К. : К.І.С., 2007. 80 с.
3. Удод Є. Г. Проектний підхід щодо підсилення спроможності територіальних громад в умовах децентралізації. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/145/145/>